

OPERAČNĚ TAKTICKÉ POŽADAVKY A ZÁKLADNÍ ZPŮSOBY I PRINCIPY BOJOVÉ ČINNOSTI OMS

Použití operačních manévrovacích skupin (OMS) v soudobých operacích je úkol stále aktuální, který vyžaduje nepřetržitě hledat nové přístupy a dále teoreticky rozpracovávat nejsložitější otázky. Rozkaz ministra národní obrany pro přípravu vojsk ČSLA na tento výcvikový rok zvláště zdůrazňuje osvojování si otázek rozvíjení taktického úspěchu v úspěch operační a dovedné použití OMS a vzdušných výsadek se zřetelem na skutečné úkoly vojsk a jejich zabezpečení.

Vymezení operačně taktických požadavků, základních způsobů a principů vedení bojové činnosti OMS je určující podmínkou k jejich správnému použití.

Operačně taktické požadavky

Důležitost a náročnost úkolů, které budou OMS plnit v hloubce nepřátelské obrany (většinou s nepřátelsky zaměřeným obyvatelstvem) odtržené od hlavních sil, má řadu zvláštních požadavků, které podmiňují jejich úspěšnou činnost.

OMS musí mít značnou **palebnou sílu**, která umožní realizování přijatého zámyslu a tím i splnění stanoveného úkolu. To vyžaduje, aby byly vytvářeny především z tankových nebo motostřeleckých svazků na BVP. K dosažení potřebné palebné síly bude třeba je posilovat útvary a svazky samohybného dělostřelectva, pohyblivými prostředky PVO, PTRS a vojskovým letectvem. Např. OMS v síle vševojskové divize může být posílena útvary vojskového letectva (1–2 letkami dopravních, bojových vrtulníků), údernými výsadkovými útvary, dělostřelectvem (dělostřeleckou brigádou, raketometným plukem, 1–2 oddíly

protitankového dělostřelectva smíšeného typu, popřípadě dělostřeleckým oddílem velké mohutnosti), protiletadlovým raketovým útvarem, ženijními a pontonovými jednotkami.

Nelze připustit posilování OMS svazky, útvary a jednotkami druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb za každou cenu, především z těchto důvodů:

- posilové prostředky nemusí být vždy natolik pohyblivé, aby stačily postupu tanků a BVP,
- prodlužování délek proudů značně ztěžuje manévry a rychlý přechod do předbojové a bojové sestavy,
- v hloubce území nepřítele je nezbytně nutná ochrana „nebojových“ prvků sestavy, což v praxi znamená oslabení hlavních sil skupiny.

Posilování OMS a zvyšování palebné síly musí být vždy v jednotě s jejími **manévrovacími schopnostmi**.

Je nutné, aby OMS byla schopna odpoutat se v krátké době od hlavních sil a rychle pronikat do hlubokého týlu nepřítele, vést rozhodné a nenadálé úderů do jeho boků a týlu z různých směrů včetně směrů ze vzduchu, včasné a plně využít účinků jaderného a palebného ničení.

Manévrovost však není jen schopnost rychlého přemístování se v terénu. Předpokládá připravenost velitelů, štábů a vojsk včas reagovat na nově vzniklou situaci. Je těsně spjata se zásadami soustředění úsilí, manévru palbou, překvapení, bojové aktivity a uchování bojeschopnosti vlastních vojsk. To vyžaduje hledat nové způsoby přípravy a použití jednotek. Kritický pohled na dosavadní způsoby boje a metody práce velitelů i štábů, optimální způsob myšlení, odmítnutí šablonovitého přístupu a rozumná iniciativa — to jsou předpoklady ke zvýšení manévrovosti i k dosažení úspěchu.

Důslednou realizací těchto požadavků — palebné síly a manévrovosti — je dosahováno potřebné **úderné síly OMS**. Vyžaduje efektivně využívat účinků jaderných a konvenčních zbraní spolu s rychlým a směrlým pronikáním do operační hloubky a rozhodným ničením důležitých objektů. K tomu je nutné, aby vojska OMS uměla dovedně spojovat manévry palbou a pružně reagovat na vzniklou situaci.

Je povinností velitelů a štábů OMS vytvářet takové hustoty sil a prostředků, které umožní vést boj ve vysokém tempu a způsobit nepříteli značné ztráty. To v praxi znamená centralizovat úsilí vojsk OMS k plnění rozhodujících operačních úkolů a naopak decentralizovat je při vedení přepadové činnosti.

Je zapotřebí, aby OMS byla schopna odolávat úderům nepřítele a trvale si zachovávat bojeschopnost. To proto, že vedení bojové činnosti při plnění samostatných úkolů v operační hloubce bude poutat pozornost vzdušných i pozemních sil nepřítele se snahou OMS zničit. (Kromě toho je třeba počítat i s napadením a diverzní činností nepřátelsky zaměřeného obyvatelstva.)

K ničení OMS může nepřítel používat především jaderných a chemických zbraní, úderů letectva, vysoce přesných zbraní a průzkumných palebných systémů spolu s rozhodnou činností těch sil a prostředků pozemních vojsk, které má v hloubce k dispozici.

Velitel fronty a velitel OMS by měli věnovat zvláštní pozornost organizaci protivzdušné obrany, možností působit proti komplexnímu nepřátelskému

technickému průzkumu a schopnosti rychle obnovovat narušenou bojeschopnost.

Požadavek odolnosti je těsně spojen s aktivností, pohyblivostí a překvapením, neboť pohyblivá vojska budou mít zpravidla menší ztráty způsobené jadernými zbraněmi, letectvem a údery průzkumných palebných systémů nepřítele.

Nelze zapomínat ani na taková opatření, jako jsou psychická příprava, speciální propaganda, zkvalitnění velení, udržování trvalé součinnosti a vedení nepřetržitého průzkumu. Zvyšování odolnosti napomáhají i hluboké znalosti válčistiště, zejména terénu a jeho využívání i vhodné učlenění operační (bojové) sestavy OMS.

Požadavek vedení samostatné dlouhodobé bojové činnosti zvýrazňuje fakt, že OMS povede boj zpravidla bez styku s hlavními silami, bez sousedů nebo jejich přímého vlivu na vzájemnou podporu a pomoc, mnohdy jen s nejnutnějšími zásobami materiálu.

Samostatnost vedení bojové činnosti vyžaduje důslednou organizaci všestranného zabezpečení operace a uspořádání operační sestavy tak, aby tato byla zabezpečena proti činnosti nepřítele ze všech stran.

Tento požadavek se bude plně projevovat i ve speciálním technickém a týlovém zabezpečení. Je nutné, aby OMS měla zvýšené zásoby, zejména munice a PHM. Zásobování po zemi (po odpoutání, které je větší než hloubka operační sestavy) bude prakticky vyloučeno. Proto přísun dalšího materiálu bude zapotřebí organizovat v průběhu operace OMS převážně vzduchem, což je úkol velmi obtížný, vyžadující značné množství sil a prostředků.

Zabezpečení vzdušné přepravy materiálu potřebuje důsledně umlčet (zničit) prostředky PVO nepřítele v průletovém pásmu a u OMS vytvářet podmínky k přijetí zásob. Pro přistání letectva musí skupina ovládnout a udržet letišť (přistávací plochy) nebo obsadit výhodné plochy pro shoz zásob na padácích.

Nelze též opomenout využití prověřených civilních zdrojů na území nepřítele k doplnění některých zásob. K tomu je třeba znát možnosti daného prostoru bojové činnosti.

Zabezpečení nepřetržitého velení je základní podmínkou úspěšného splnění stanovených úkolů k dosažení cíle operace (boje) OMS.

Na obsah a metody velení budou mít rozhodující vliv zvláštnosti vedení operace (boje) OMS. Především značný počet a náročnost úkolů, které má skupina plnit, jejich různorodost, značný prostorový rozmach a řešení složitých problémů všestranného zabezpečení bojové činnosti klade zvýšené nároky na velitele, politické pracovníky a štáb vlastní OMS i na štáb, který jí vysílá.

Úspěšně splnit úkoly je možné jen při vytvoření uceleného systému velení, pečlivé organizace práce příslušných orgánů a efektivním využití technických prostředků velení vojskům.

Postupné zvětšování vzdálenosti mezi velitelským stanovištěm fronty (armády) a velitelským stanovištěm OMS, které za 4 až 5 dní bojové činnosti může dosáhnout 200 až 250 i více km, zvyšuje požadavky na zabezpečení nepřetržitého spojení, utajení, ochranu proti radiotechnickému průzkumu a rušení nepřítele. Manévrový charakter činnosti vyžaduje vysokou pohyblivost soustavy při současném snížení množství spojovacích kanálů především z těch důvodů,

že nebude možné v plném rozsahu rozvinout radioreléové spojení a využívat opěrnou spojovací síť.

Je třeba již v míru zdokonalovat velitele a štáby ve velení za složitě a dynamicky se vyvíjející a rychle se měnící situace.

Vysoký morálně politický stav zabezpečuje plnění složitých úkolů OMS, neboť jen lidé s vysokými morálně volnými a bojovými vlastnostmi a kvalitami je mohou splnit. Proto již v míru je nutné vychovávat vojáky k takovým morálně volným vlastnostem, jakými jsou smélost, rozhodnost, odolnost, vysoká ukázněnost a schopnost překonávat překážky.

Z tohoto hlediska nabývá na významu intenzivní a správně zaměřená politická práce, která rozhodujícím způsobem ovlivňuje morálně politický stav vojsk, jejich vysokou bojeschopnost a připravenost.

Vymezené operačně taktické požadavky jsou v řadě případů protichůdné. Např. vedení samostatné dlouhodobé bojové činnosti vyžaduje mít maximum prostředků a zásob všeho druhu, což na druhé straně může omezovat pohyblivost a manévrovost. Vysoká palebná síla vyžaduje mít v sestavě větší množství dělostřelectva, což se může odrazit v menší pohyblivosti a především ve vysokých nárocích na zabezpečení přisunu munice.

Při řešení těchto rozporů je nutné vždy přihlížet ke konkrétním podmínkám a předpokládané situaci, místu a úkolům OMS v operaci fronty (armády). Síla, složení a zabezpečení skupiny musí vytvářet podmínky pro spolehlivé splnění stanovených úkolů.

Základní způsoby a principy vedení bojové činnosti OMS

Operační manévrovací skupina, v závislosti na způsobu zahájení a průběhu útočné operace, může být zasazována za různých podmínek daných nejen konkrétně vzniklou operační situací, ale především tím, zda operace je vedena za použití jaderných nebo pouze konvenčních zbraní.

Základní způsob bojové činnosti OMS za použití jaderných zbraní spočívá v maximálně rychlém a efektivním využití jaderných úderů vedených silami a prostředky fronty (armády) ve prospěch skupiny a vlastními prostředky k jejímu rozhodnému proniknutí do operační hloubky nepřítele. Především ho v obnově bojeschopnosti, získat iniciativu a vytvořit si podmínky k rozdrčení těch sil a prostředků, které mohou v podstatné míře ovlivnit splnění hlavních operačních úkolů OMS a narušit útočnou činnost hlavního úderného uskupení vojsk.

Při vedení bojové činnosti OMS za použití konvenčních zbraní je základním způsobem postupné ničení určených objektů (především přepadovou činností) a rozhodné soustředění úsilí skupiny ke společnému plnění hlavních operačních úkolů s cílem rozvíjení dosaženého úspěchu na hlavním směru ve prospěch úderného uskupení fronty (armády).

Bojová činnost OMS bude plně vycházet ze základních principů vedení soudobého vševojskového boje, které jsou stanoveny v čl. 15 Všeob-Ř-1. Vzhledem ke zvláštnostem vedení bojové činnosti v operační hloubce v odtržení od vlastních vojsk budou vystupovat do popředí a nabývat konkrétní podoby především tyto **principy**:

1. Vysoká aktivita, rozhodnost a nepřetržitost vedení boje (bojové činnosti) předpokládá získat iniciativu ihned se zasazením skupiny a udržet si ji po celou dobu působení v operační hloubce nepřítel. Vyžaduje od velitele skupiny přijmout včas rozhodnutí k ničení nepřítel při plnění jednotlivých operačních i případových úkolů, často v podmínkách nejasné a dynamicky se vyvíjející situace a prosadit toto rozhodnutí u podřízených.

Smelostí, drzostí, houževnatostí a úpornou bojovou činností vojsk skupiny zmařit záměry nepřítel a vnucovat mu svoji vůli. Využít možností soudobé bojové techniky k vedení vysoce manévrové činnosti ve dne i v noci za jakéhokoli počasí. Podstatu této činnosti plně vystihuje teze **manévr a úder a manévr k vedení dalšího úderu**.

Naplnění tohoto principu vyžaduje nepřetržitě vedení bojové činnosti OMS. Je nutné mít na zřeteli, že toho není schopna dosáhnout skupina současně všemi silami a prostředky. Proto za nejvýhodnější se jeví takový způsob její činnosti, kdy svými volnými útvary (jednotkami) a zvláště k tomu účelu vyčleněnými silami a prostředky bude obsazovat výhodné prostory — základny — ze kterých povede další smělé a rozhodné úderu na nepřítel.

Tento způsob bude mít charakter skoků a vytváří podmínky nejen k včasnému doplnění spotřebovaných zásob, technickému ošetření a přijetí vzdušného přísunu materiálních prostředků od nadřazeného, ale i k nutnému odpočinku. Vzhledem k tempu činnosti i hloubce sestav lze předpokládat délku skoků 50 až 100 km. Z toho vyplývá, že v průběhu jednoho dne činnosti může OMS zaujmát (obsazovat) 1 až 2 výhodné prostory a doba činnosti v nich bude dána konkrétními podmínkami situace.

2. Překvapivá činnost a smělé pronikání do operační hloubky sestavy nepřítel umožňuje zastihnout nepřítel nepřipraveného, způsobit v jeho řadách paniku, paralyzovat vůli k odporu, značně snížit bojeschopnost, dezorganizovat velení vojskům a tím vytvořit výhodné podmínky k vítězství i nad nepřítel, který je v převaze (Všeob-R-1, čl. 18).

Momentu překvapení je nutné plně využívat především při vedení přepadové činnosti. Přepadové odřady rychlým a skrytým manévrem, často v podmínkách omezené viditelnosti, s využitím krátkého, ale mohutného palebného přepadu doplněného i úderem bojových vrtulníků, rozhodnou ztečí z několika směrů, jsou schopny zničit důležité objekty v operační hloubce sestavy nepřítel, které mohou značně ovlivnit průběh operace.

Smělé pronikání OMS umožňuje mařit zámysl nepřítel, nedovolit mu obnovu bojeschopnosti po jaderných úderech i úderech konvenčními zbraněmi, úspěšně vést bojovou činnost i paralyzovat činnost těch jeho sil a prostředků, které mohou působit proti hlavnímu údernému uskupení našich vojsk.

3. Rozhodné soustředění úsilí vojsk skupiny ke splnění nejdůležitějších operačních úkolů a uchování operační volnosti manévru k vedení překvapivé přepadové činnosti umožňuje dosáhnout převahy nad nepřítel a nutit ho k boji za nevýhodných podmínek.

Je nutné, aby OMS byla vždy připravena řešit úkoly operačního charakteru, které vyžadují soustředění úsilí k jejich úspěšnému splnění. Mezi takové úkoly může patřit ovládnutí mezilehlého obranného postavení z chodu, ničení přicházejících operačních záloh nepřítel, obsazení předmostí, zmocnění se a udržení důležitých čar a prostorů.

Na druhé straně tato dočasná centralizace sil a prostředků skupiny nesmí vylučovat její operační volnost. Charakter plnění stanovených úkolů v operační hloubce nepřítele předpokládá uskutečnění manévrové činnosti v širokém pásmu s hlubokým a rozhodným pronikáním na určených směrech, aby vojska operační manévrovací skupiny v předstihu před nepřítelem ovládala důležité prostory a výhodné čáry terénu.

Považuji za důležité zvýraznit myšlenku, že právě vysílání přepadových oddílů k ničení důležitých objektů vzdálených od směru postupu umožňuje vést aktivní bojovou činnost a zároveň hlavním silám OMS soustředit úsilí na nej důležitější směr, v rozhodujícím prostoru a době.

4. Sladění spolehlivého použití druhů vojsk i speciálních vojsk a udržení vzájemné nepřetržité součinnosti je předpokladem úspěšného splnění cílů operace (bojové činnosti) OMS.

Na významu nabývá požadavek sladit nejen činnost druhů vojsk a speciálních vojsk skupiny mezi sebou, ale i mezi silami a prostředky frontu (armády) a OMS, které působí v její prospěch.

Má-li být zachována od samého počátku úderná síla operační manévrovací skupiny, je třeba důsledně sladit činnost vojsk v dotyku s nepřítelem, úkoly prostředků jaderného a palebného ničení frontu (armády) a armád (divizí) prvního sledu, aby zasazení OMS mohlo být vykonáno pokud možno bez jejího rozvinování a její úderné a palebné prostředky mohly být plně použity až při vedení bojové činnosti po odpoutání. Neméně důležité je skloubení společné činnosti se vzdušnými výsadky (údernými výsadečnými jednotkami) vysazovanými ve prospěch skupiny.

Tento princip vyžaduje od velitele OMS a jeho štábu hledání nových tvůrčích přístupů, např. při sladění její činnosti mezi pozemním a vzdušným sledem.

Na zvláštním významu nabývá důsledná organizace součinnosti jak na stupni, který OMS vysílá, tak ve vlastní skupině. Její velitel organizuje součinnost do celé hloubky operace (bojové činnosti) podle úkolů, směrů manévru, hlavních objektů určených k přepadové činnosti, způsobů boje a času jak za použití jaderných, tak pouze konvenčních zbraní.

5. Všeobecné zabezpečení bojové činnosti OMS nabývá na významu především proto, že skupina po svém odpoutání je plně závislá na těch materiálních prostředcích, které si veze s sebou nebo které jí mohou být přisunuty vzdušnou cestou. To vyžaduje vytvořit hluboce promyšlený, dobře zplánovaný, přesně organizovaný, spolehlivě fungující autonomní systém speciálního technického a týlového zabezpečení a komplexně řešit otázky vzdušného přisunu a odsunu raněných.

V operačním (bojovém) zabezpečení je potřebné přijmout taková opatření, která znemožňují nenadále napadení nepřítelem, snižují efektivnost jeho úderů a vytvářejí výhodné podmínky pro její organizované a včasné zasazení, rychlé odpoutání od svazů (svazků) prvního sledu a úspěšné vedení rozhodné manévrové činnosti v operační hloubce nepřítele.

Jistě by bylo možné ukázat konkrétní aplikaci dalších principů soudobého vševojskového boje v podmínkách vedení bojové činnosti OMS. Některých z nich jsem se alespoň dotkl v souvislosti s vytyčenými operačně taktickými požadavky, které jsou kladeny na OMS.